

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) ได้ให้ความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน เพราะคนมีบทบาทสำคัญทั้งใน ส่วนที่ เป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนา ผู้ได้รับผลประโยชน์ และผลกระทบของการพัฒนาคือ “การพัฒนาคน โดยคนและเพื่อคน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ, 2541) ซึ่งการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่อย่างมีความสุข แต่ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนนั้น แม้ว่ารัฐได้ส่งเสริม ให้มีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนมาเป็นระยะเวลานานแล้วก็ตาม ยังคงมี ประชาชนอีกจำนวนมากที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบจึง เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งประชาชนที่ด้อยโอกาส พลาดหรือขาดโอกาสในการศึกษาในระบบ โรงเรียนหรือผู้ที่พ้นจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนา ความรู้และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะ สถานการณ์ในปัจจุบัน ขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคมมี ปัญหามากมาย เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ การ พัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะอาชีพ จะช่วยลดปัญหาการแร้นแค้นของประชาชน เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดีส่งผลให้ปัญหาต่างๆลดน้อยลงไป การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประเภทให้ทักษะอาชีพ จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรของประเทศ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นหลักสูตรหนึ่งที่มุ่ง พัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะอาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของ ภาครัฐและเอกชน เน้นสำหรับผู้ที่ทำงานในสถานประกอบการ มีประสบการณ์จากการทำงาน หรือผู้ที่ต้องการความรู้และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ เป็นหลักสูตรที่ยกระดับการศึกษาของ แรงงานที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีโอกาสเพิ่มพื้นฐานความรู้ที่สูงขึ้นเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เพื่อให้

สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและ การเมือง

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมการศึกษานอกโรงเรียน นั้นเป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมาย ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงและการนำไปใช้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิต ใช้ในการทำงานตาม พื้นฐานเดิม ความรู้และประสบการณ์ สามารถใช้ในชีวิตรประจำวัน ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ทันที (Immediate usefulness) มีแนวคิดในการจัดการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชนคือ จัดการ ศึกษาขึ้นตามความต้องการของชุมชน ดำเนินการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน มี การจัดการเรียนการสอน โดยการตั้งกลุ่มนักศึกษาแยกตามสาขาวิชา กลุ่มละ 20 คน ใช้การ ผสมผสานด้วยการศึกษาระบบทางไกล จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยนักศึกษา จะต้องรับผิดชอบในการอ่านหนังสือ ตำรา ทำแบบฝึกหัด ฟังรายการวิทยุ โทรทัศน์ด้วยตนเอง มีการศึกษาจากผู้รู้ในแหล่งประกอบการ การฝึกงาน และการพบกลุ่ม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ นำความรู้และประสบการณ์มาเทียบโอนได้

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นหลักสูตรที่ไม่ สามารถจัดการศึกษาขึ้นในที่ใดๆก็ได้ เพราะเป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนในชุมชนมี ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพเดียวกัน ชุมชนนั้นมีแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการเพื่อ การฝึกปฏิบัติ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ประกอบการจริง เป็นการพัฒนาอาชีพ ครบวงจร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานครเนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวม ความเจริญทางเศรษฐกิจสังคมและการศึกษา มีแหล่งค้นคว้าหาความรู้ในด้านทฤษฎีมากมาย มีความพร้อมในด้านแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการหลากหลายอาชีพ จึงเป็นกลุ่มที่มีความ สมบูรณ์ ในด้านสิ่งสนับสนุนที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สอดรับกับลักษณะของ หลักสูตร ประกอบกับเป็นชุมชนเมืองที่มีกลุ่มประชากรวัยแรงงาน เคลื่อนย้ายอพยพมาจาก ทั่วประเทศ การพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรเหล่านี้ จึงมีความจำเป็น และสำคัญ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร มีจำนวนนักศึกษาค่อนข้างมาก และมีการเปิดสอนหลาก หลายสาขามากที่สุดในประเทศไทย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน,2544)

ในอดีตการจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่ได้เน้น "การเรียนรู้ของผู้เรียน" แต่จะเน้น "การสอนของครู" ต่อมาจากผลการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหาและอุปสรรคของการศึกษาที่ผ่านมา รวมทั้งการวิเคราะห์ทิศทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในอนาคต จึงเกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ " เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด" เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จากการตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้สถาบันการศึกษาหลายแห่งรวมทั้งหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กำหนดให้นักศึกษา ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อชุดวิชา สื่อทางไกล และสื่ออื่นๆ ทั้งนี้ให้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ,2541:23-24) ซึ่งสอดคล้องกับเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ มัลคัม โนลส์ (Malcolm S.Knowles) ได้นำเสนอไว้ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1975 โดยให้ความหมายเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า "เป็นกระบวนการที่บุคคลเป็นผู้คิดริเริ่มเรียนรู้ จะด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ตาม โดยที่บุคคลนั้นจะเป็นผู้วิเคราะห์ ความต้องการในการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ จำแนกแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้"

โนลส์ (Knowles,1975) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า คนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง จะเรียนด้วยความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจสูง จะเรียนได้ดีกว่าผู้ที่รอรับความรู้จากที่ครูถ่ายทอดให้ และสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าผู้ที่รับคำสอนแต่อย่างเดียว การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาเป็นกระบวนการทางธรรมชาติ และผลการวิจัยหลายเรื่องก็แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ก่อให้เกิดผลทางบวกต่อการเรียนการสอน การทำงานและการดำเนินชีวิตบุคคล

ซัชแมน (Suchman, อ้างถึงใน Kidd,1977: 108-109) ได้กล่าวถึงลักษณะความใฝ่รู้ของมนุษย์ว่า เป็นสิ่งที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคนโดยธรรมชาติ มีมาแต่กำเนิด และเป็นกระบวนการภายในตัวของมนุษย์ที่สามารถเรียนรู้ได้เอง ถ้าปล่อยให้ตามลำพังถึงแม้ไม่มีใครสอนมนุษย์ก็สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ได้ สถานการณ์เช่นนี้เป็นการเรียนรู้ที่มีอิสระ และเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง นอกจากนี้ บรอกเค็ทและฮีมสตรา(Brockett and Hiemstra,

1991:11,133)ยังกล่าวสนับสนุนว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นบุคลิกลักษณะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน อาจจะมีอยู่ในระดับมากหรือน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเรียนรู้ของบุคคลนั้น และสามารถช่วยเหลือสนับสนุนให้บุคคลมีศักยภาพในการนำตนเองเพิ่มขึ้นได้ ผู้เรียนผู้ใหญ่ทุกคนจึงมีคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หรือมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นส่วนประกอบสำคัญ ในการเรียนรู้ที่มีอยู่ไม่เท่ากันในทุกสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจากการศึกษาของกุกลิเอลมีโน(Gulielmino,L.M.,1977:34) พบว่า ลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยคุณลักษณะบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนจำแนกตามองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้, มโนมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ, มีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้, รับผิดชอบในการเรียนรู้, ความรักการเรียนรู้, ความคิดสร้างสรรค์, มองอนาคตในแง่ดี, ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา

ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น พบว่า ผลการวิจัยหลายเรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่า มีปัจจัยต่างๆที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่น บรอกเค็ทและฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra,1991) กล่าวว่านักเรียนหญิงมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างจากนักเรียนชาย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซับบักเฮียน (Sabbaghian,1980) พบว่าเพศหญิงมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มากกว่าเพศชาย และบ็อกซ์ (Box,1983) กล่าวว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญด้านเพศและอายุ แต่ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสม รวมทั้งกริฟฟิน (Griffin,1991) เสนอว่าคะแนนเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับระดับคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วน ฮูล (Houle,1960 อ้างถึงในสตีธ กุลสิริสวัสดิ์, 2537:29)พบว่าผู้ใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาโดยมีเหตุผลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เพื่ออาชีพ เพื่อการสมาคม และเพื่อความสนุกกับการเรียนรู้

นอกจากนี้ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม มีความเชื่อว่า มนุษย์จะพัฒนาตนเองได้ดีในสภาพการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เน้นกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ เช่นเดียวกับทฤษฎีแอนดราจอกี (Andragogy) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะเรียนรู้ได้ดีมากที่สุด เมื่อใช้วิธีการและเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านเช่น โนลส์ (Knowles,1975), ทัฟ

(Tough,1971),แคนดี้ (Candy,1991)รวมทั้ง บรอกเค็ตและฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra,1991) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง และวิธีการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตลอดจน โนลส์ (Knowles,1975) , อดีนูกา (Adenuga,1989) และฮีมสตรา (Hiemstra,1944)กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและเป็นคุณลักษณะที่สามารถพัฒนาได้สอดคล้องกับ กุกลิเอลมีโน (Guglielmino,1977) ฮีมสตรา (Hiemstra,1944) และแคนดี้ (Candy,1991) ที่กล่าวว่า ลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ เกิดขึ้นได้สูงสุดเมื่อ มีการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสอดคล้องกัน รวมทั้งเลน (Lane,1993:1232) พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนยุทธวิธีการเรียน ก็จะมีทักษะการเรียนรู้ และยุทธวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว ส่วนโนลส์(Knowles,1976: 40-47)กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล

ซึ่งในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีปัจจัยต่างๆที่ส่งผลให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากการตรวจสอบเอกสาร ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษา “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ”ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เหมาะสม ส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร

เพื่อให้การวิจัยนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1) ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1,2,3 และ 4 ในปีการศึกษา 2543 รวมจำนวน 327 คน ดังต่อไปนี้คือ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และธุรกิจ 17 คน

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 2 สาขาวิชาการจัดการ 30 คน

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และธุรกิจ 40 คน

สาขาวิชาการจัดการ 10 คน สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย 40 คน

สาขาวิชาช่างยนต์ 40 คน

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 4 สาขาวิชาการจัดการ 40 คน

สาขาวิชาการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ 20 คน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวนประชากรไม่มาก ดังนั้นจึงใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ตัวแปร (Variables)

2.1) ตัวแปรต้น (Independent Variables) แบ่งเป็น 2 ปัจจัยหลักคือ

2.1.1) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา เหตุผลที่เข้ามาศึกษา

2.1.2) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิด วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของโนลส์ (Knowles,1975) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการและการประเมินผล

2.2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตามแนวคิดของ กุกลิเอลมีโน (Guglielmino,1977) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบดังนี้

2.2.1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้

2.2.2) มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ

2.2.3) ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้

2.2.4) รับผิดชอบในการเรียนรู้

2.2.5) ความรักการเรียนรู้

2.2.6) ความคิดสร้างสรรค์

2.2.7) มองอนาคตในแง่ดี

2.2.8) ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา

ข้อตกลงเบื้องต้น

สาขาวิชาชีพที่ศึกษา เป็นวิชาชีพที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยไม่เป็นอันตรายต่อนักศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1,2,3 และ 4 ในปีการศึกษา 2543

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของโนลส์(Knowles,1975) ได้แก่ กระบวนการที่บุคคลเป็นผู้คิดริเริ่มเรียนรู้ จะด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ตาม โดยที่บุคคลนั้นจะเป็นผู้วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ จำแนกแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง เหตุที่เกี่ยวข้องอันทำให้เกิดความพร้อมของบุคคล ในการที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ด้วยความคิดริเริ่ม ความใฝ่เรียนใฝ่รู้ของตนเอง ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง เหตุเฉพาะบุคคล ที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลให้บุคคลนั้น

มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ เพศ, อายุ, คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา, เหตุผลที่เข้ามาศึกษา

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง เหตุที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันส่งผลให้เกิดเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของ โนลส์ (Knowles, 1976) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพ 8 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของ กูกลีเอลมีโน(Guglielmino, 1977) ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ รับผิดชอบในการเรียนรู้ ความรักการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ มองอนาคตในแง่ดี ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐาน และทักษะการแก้ปัญหา

การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสนใจในการเรียน ความพอใจในความคิดริเริ่มของตน ความรักการเรียนรู้ และคาดหวังว่าจะเรียนอย่างต่อเนื่อง ความสนใจหาแหล่งความรู้ การมีความอดทนต่อข้อสงสัย การมีความสามารถในการยอมรับคำวิจารณ์ และการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้

มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองความสามารถในการจัดแบ่งเวลา ให้การเรียนการมีวินัยการมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรทางความรู้ และการมีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นผู้กระตือรือร้นในการเรียนรู้

ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ หมายถึง การเริ่มคิด เริ่มทำเป็นคนแรก มีความคิดริเริ่ม ในการทำโครงการใหม่ๆ มีความมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานด้วยตนเองได้ดี รักการเรียนรู้ มีในทักษะการศึกษา รู้แหล่งทรัพยากรทางความรู้ มีความสามารถในการพัฒนาแผนการทำงานของตนเอง

รับผิดชอบในการเรียนรู้ หมายถึง การเห็นว่าตนมีหน้าที่ มีความสามารถและ เต็มใจ เรียนในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เป็นเรื่องที่สนใจ และมีความเชื่อมั่นในวิธีการสืบสอบทางการศึกษา

ความรักการเรียนรู้ หมายถึง การชื่นชมรักที่จะคว้าอยู่เสมอ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียน และสนุกกับการสืบสอบ ค้นคว้า

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การมีความกล้าเสี่ยงกล้าลอง ในการนำความคิดแปลกๆที่นำมาใช้งานได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ใช้จินตนาการ เพื่อเปิดความคิดที่ถูกบังเพราะความเคยชิน

การมองอนาคตในแง่ดี หมายถึง การมองตนเองว่าเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ชอบคิดดี อนาคต เห็นว่าเหตุการณ์เป็นสิ่งท้าทาย มากกว่าที่จะเป็นปัญหาหรืออุปสรรค และไม่ใช้เครื่องหมายจะให้หยุดทำ

ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง การมีความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนรู้ระดับพื้นฐาน ได้แก่ การฟัง พูด อ่าน เขียน ในการแก้ปัญหา คิดว่าการแก้ปัญหาเป็นสิ่งท้าทาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษากว การศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรุงเทพมหานคร มีประโยชน์ดังนี้

1) ด้านความรู้

1.1) ทำให้ทราบระดับความพร้อม ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษากว การศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2) ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัย ปัจจัยด้านการจัดการเรียน การสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในเขตกรุงเทพมหานคร

2) ด้านการนำไปใช้

การวิจัยนี้สามารถนำเสนอผลการวิจัยต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบงานการศึกษาออกโรงเรียน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร อันจะนำไปสู่การปฏิบัติดังนี้

2.1) การกำหนดแผนการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3) การส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดบุคลิกภาพที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักศึกษาสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.4) ส่งเสริมให้ครูแนะนำ ยุทธวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.5) การพัฒนาการให้ความรู้และประสบการณ์ ของวิทยากรในสถานประกอบการ โดยส่งเสริมให้วิทยากรสนับสนุนและเปิดโอกาส ให้นักศึกษานำประสบการณ์การทำงานเดิมมาใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง